

Motto:

"Egyetlen egy dolgot tartanék antentikusnak. Ha bemennék az egyetemre, felvennék egy indiánfelszerelést és elkezdenék üvöltöni a folyosón a könyvesnéninél, egészen addig, míg el nem csuklik a hangom. Körülbelül ennyi véleményem van a bölcsészkarról."

SZTRÁK →

Volt egyszer egy sztrájk. Csonkasága és befejezetlensége mered ránk a múltból. Ha gondolunk egyáltalán rá. Mintha mi sem történt volna, telnek tovább napjaink. Egyáltalán fontos volt ez nekünk? Mi történt '88 őszén? Legalább a kérdések feltevéséig jussunk el!

Forradalmi romantikát játszottunk néhány héten keresztül, aztán jött a vizsgaidőszak, egyre gyűlt a tanulnivaló, a gyűléseket is untuk már, éppen ideje volt abbahagyni? Néhány ember ügye volt csupán a változtatás, akik egyre inkább eltávolodtak és elszigetelődtek a többiektől?

A sztrájk vezetői nem voltak elég radikálisak, féltek egy okkupációs sztrájk következményeitől? Mit akart a csendes többség? Támogatott volna egy radikálisabb megoldást? Miért nem jött létre szorosabb szövetség a tanárokkal?

A kérdéseket folytathatjuk egészen addig, hogy másfél év elmúltával van-e értelme beszélni a sztrájkokról. Úgy gondoljuk van, mivel az akkor megfogalmazott követelések ma is időszerűek. A fogalmi emlékeztető magáért beszél. Bár történtek változások és változtatások, ezek lassúak, következetlenek.

A követelések önmagunkkal szemben is élnek. Fel kell tennünk magunknak a kérdést: Valóban szeretnénk egy jóval szigorúbb, de szabadabb egyetemet amely elvárja s megköveteli az egyéni gondolatokat, a tudásra alapozott szabad véleményalkotást? A második sztrájk alatt kongó egyetem erre a kérdésre volt válasz, vagy más oka volt a távolmaradásnak?

Olyan diákokat kérdeztünk meg, akik részt vettek a sztrájk szervezésében, belülről látták az eseményeket. Célunk a vélemények szabad ütköztetése, amely segíthet a történetek újragondolásában.

G.: Hogyan látjátok több, mint egy év elteltével a '88-as őszi sztrájkot?

Tóth Andrea: Szégyenteljesen alakultak és csendesültek el az események. Legfőbb újra át kellene gondolni s feldolgozni, hogy ne maradjunk abban a látszatban, mintha annyira jó srácok lettünk volna, akik csinálták a maguk forradalmát. Ilyen nem volt. Nem szeretném, ha ez így öröklődne át, s öt év múlva ez is mítosz lenne, mint ahogyan oly sok régebbi dolog a dicső múltba került. Ilyen fiktív mitológiára alap nincs és nem is volt. Csináltunk egy tűzijátékot, aztán vége lett. Természetesen akik megszervezték a sztrájkot, azok változásokat akartak, ezért csak tisztelni lehet őket. Úgy gondolom azonban, hogy ez csak néhány ember ügye maradt.

G.: A sztrájk előtt létrejött fogalmi emlékeztetővel egyetértetek?

Hafner Zoltán: Igen, a Szilasi Laci által megfogalmazott követelések a középkori universitas hagyománynak s a modern nyugati egyetemek ötvözetének a létrehozása, mint cél jó ötlet volt. A mozgalom jól indult, de később elrontottuk, s ezzel önmagunkat járattuk le. Eljátszottunk egy lehetőséget, és nem biztos, hogy újra ebbe a helyzetbe kerülünk. Manapság a kelet-európai országokban legtöbbször a diákság a társadalmiváltozások kikényszerítője. Ehhez képest a mi mozgalmunk nevetséges volt. A saját generációunkat járattuk le.

G.: Véleményed szerint hol hibáztunk?

T. A.: Az első sztrájkig simán ment minden. A sztrájk napján lejött a minisztériumból egy főnök, aki végig azt hangsúlyozta, hogy nem tárgyalóképes. Erre mi lehurrogtuk, úgy menekült el Szegedről. Adtunk nekik 30 nap gondolkodási időt, utána pedig büszkén hazamentünk. Ez nagy hiba volt. Nem panasznapot kellett volna tartani, hanem felrakni őt az első vonatra s aztán kihirdetni, hogy mindenki menjen haza a hálózásáért s költözzünk be az egyetemre. Szerintem az emberek többsége benne lett volna. Akkor még nagyon jók voltak a pozícióink. Ezekkel az emberekkel nem lett volna szabad tárgyalnunk, mivel teljesen más síkon mozogtak, s nem voltak párbaalképesek. Így viszont újra sikerült eljátszaniuk ugyanazt a "szalámi-taktikát", amit korábban is többször eljátszottak. Ennek az eredménye világosan látszott a második sztrájkon.

G.: Szerintetek mi volt az oka a második sztrájk kudarcának?

T. A.: Már a sztrájkot megelőző Kari Gyűlés is teljes kudarc volt. Akik elmentek oda, azok a sztrájk folytatását várták, mivel a követeléseiket nem teljesítették. Ehelyett egy szervezet létrehozásáról kezdtek el beszélni nekik, és ha néhány ember nem veri az asztalt, akkor talán még az újabb sztrájkot sem szavazzuk meg. Elismerem, fontos egy koordinációs szervezet létrehozása, de akkor nem erről kellett volna beszélni. Ezzel kitoltuk a mozgalmat az egyetemről, s így sok ember számára a tiltakozás értelme veszett el, megingatta a hitüket a dolog tisztaságát illetően. Ugyanakkor ahelyett, hogy kimentünk volna az utcára, másfél méteres falak között, az egyetem területén belül szerveztünk demonstrációt. Ebben az esetben az Operatív Bizottság szerintem figyelmen kívül hagyta az évfolyamgyűlések határozatait. Azzal érveltek, hogy ne zavarjuk a város lakosságát, mert a közhangulat ellenünk fordul. Ez egy kommunista félelem volt, hogyha kivonulunk az utcára, akkor már jön a forradalom. Ha akkor rendezünk például a hídon egy tüntetést sokkal jobban odafigyeltek volna ránk.

G.: Andrea, te benne voltál az Operatív Bizottságban, s a második sztrájk előtt kiléptél. Hogyan látod most a Bizottságon belüli ellentétet?

T. A.: Pikó Andrászt tisztelem és szeretem, mivel őszintén változtatni akart a dolgokon, rengeteg idejét és energiáját rászánta erre. Ő politikus alkat, s nem egy anarchista forradalmár. Tárgyalások, írásbeli biztosítékok megszerzése útján képzelte el a változást. Ezért akarta a szövetséget is létrehozni, hogy hivatalos alapja és bázisa legyen a mozgalomnak. A probléma szerintem az, hogy Magyarországon akkor sem volt, és ma sincsen súlya a papíroknak, a hivatalos biztosítékoknak. Sokkal radikálisabban kellett volna kikényszeríteni a változásokat.

G.: Mi a véleményed a tanárokról?

H. Z.: Az egyetem hivatalos vezetése félt. Akkor még éltek a forró drótok, gondolom főnről gyakran felelősségre vonták őket, így megpróbálták fékezni a lendületet.

A tanárok közül sokan támogattak minket, de eddig senki nem ment le, hogy kockára tegye a saját pozícióját. Ha mi elfoglaljuk az egyetemet, nekik is

nyíltan állást kellett volna foglalniuk.

Ugyanakkor keményen fel kellett volna vetnünk a személyi kérdéseket is. Ezt nem tettük meg, így most sem mondtuk ki nyíltan, hogy ez vagy az a tanár nem az egyetemre való. Az elmúlt negyven év kontraszelekcióját ugyanúgy érezzük mint eddig.

T. A.: Az a legszörnyűbb, hogy rajtunk kívül mindenki kikaparta magának a gesztenyét: a rektor, a dékán, a szakszervezet, a tanárok. A diákokat előre tolva a hátunk mögött elérték amit akartak. Érdemi változás az oktatás terén viszont azóta sem történt.

Bemegy az ember a Bölcsészkarra, s érzi a fülledt levegőt, amely tele van nyíltan ki nem mondott ellentétekkel, elhallgatásokkal.

Köszönjük a beszélgetést.